

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-105 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба диссертатсияи Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ дар мавзуи «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2. Илмҳои компютерӣ ва информатика (1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо) (соҳаи техникӣ)

Комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-105 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ки дар ҳайати: раиси комиссия – узви шуро, доктори илмҳои техникӣ, профессор Қаландарбеков И. ва аъзоёни комиссия номзади илмҳои техникӣ, дотсент Холмуратов Т.Р., номзади илмҳои техникӣ, дотсент Қосимов И.Л.-узви шуро, ки аз 29-уми августи соли 2026 (суратмаҷлиси №4) ташкил шуда буд, диссертатсияи Абдуллозода Нарзулло Исҳоқро дар мавзуи «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2. Илмҳои компютерӣ ва информатика (1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо) (соҳаи техникӣ) дида баромада, хулосаи зеринро пешниҳод намуд:

Диссертатсияи Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ дар мавзуи «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интиҳоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2. Илмҳои компютерӣ ва информатика (1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо) (соҳаи техникӣ) ба талаботҳои «Низомнома оид ба тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 (тағ. Қарори Ҳукумати ҚТ аз 26 июни соли 2023 №295) тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот. Масъалаи об бевосита масъалаи беҳдошти вазъи иқтисодии ҷумҳурӣ ва таъмини бехатарии ҳаёти инсон

мебошад. Ҳамасола тибқи маълумотҳои оморӣ дар натиҷаи боришоти зиёд дар ноҳияҳои гуногуни ҷумҳурӣ сел омада талафоти иқтисодии зиёд ва ҳатто ҷонӣ ба назар мерасад. Аз ин рӯ, дар асоси барномаҳои давлатии корҳои соҳилмустаҳкамкунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (31-уми майи соли 2018 таҳти №285, 29-уми апрели соли 2023 таҳти №186), масъалаҳои пешгӯӣ намудани масрафи оби дарё, сатҳи баландии об ва масъалаҳои соҳилмустаҳкамкунӣ дар ҷумҳурӣ, муқаррар будани мавзӯи таҳқиқоти ро собит месозад.

Мақсади таҳқиқоти рисолаи диссертатсионӣ, пешгӯӣ намудани сатҳи максималии оби дарёҳо, масрафи максималӣ, интиҳоби усули соҳилмустаҳкамкунӣ ва худкорсозии ҳисоби масрафи масолеҳи соҳилмустаҳкамкунӣ, сохтани буриши кундалангии минтақа дар асоси истифодаи амсилаҳои математикӣ ва компютерӣ мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқот. Мувофиқи мақсади гузошташудаи таҳқиқот масъалаҳои зерин мушаххас карда шудаанд:

- Интиҳоби минтақаҳои ноустувори гидрологӣ, ки ба соҳилмустаҳкамкунӣ ниёз доранд;
- Пешгӯии сатҳи оби дарё ва ҳисоби гидравликии он дар экосистема;
- Сохтани буриши кундалангии экосистема (минтақа) ва таъмини устувории он;
- Таҳлили қиёсии маълумотҳои оморӣ ва маълумотҳои пешгӯишуда бо усули Гумбел;
- Тартиб додани комплекси нави барномаҳо, ки барои худкорсозӣ ва пешгӯии сатҳи об мусоидат менамояд.

Объекти таҳқиқот. Таҳлили амсилаҳои математикии пешгӯикунандаи сатҳи баландии оби дарё ва соҳилмустаҳкамкунӣ дар мисоли дарёи Панҷ (деҳаи Хирманҷо), дарёи Қизилсу (ноҳияи Восеъ) ва дарёи Кофарниҳон (минтақаи Қубодиён) ба шумор мераванд.

Навгони илмӣ таҳқиқот. Дар рисолаи диссертатсионӣ натиҷаҳои асосии зерин ба даст оварда шудаанд:

- Истифодаи амсилаҳои математикӣ дар пешгӯӣ намудани сатҳи оби дарё;

- Ҳисоби гидравликии оби дарё пешниҳод (ҳисоб) карда шуда, бурриши кундалангии экосистема (минтақа) сохта шуд;
- Комплекси нави барномаҳо, ки барои пешгӯӣ намудани сатҳи баландтарини об, масрафи максималӣ ва ҳисоб кардани масрафи масолеҳи соҳилмустаҳкамкунӣ мусоидат менамояд, тартиб дода шудаанд.

Аҳамияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқот. Натиҷаҳои рисолаи диссертатсионӣ ва усулҳои истифодашударо дар дигар иншоотҳои геозкологӣ (гиротехникӣ)-и Тоҷикистон вобаста аз маълумотҳои геосистемаҳо татбиқ намудан имконпазир мебошад.

Мутобиқати диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсия ва мазмуну мундариҷаи он фарогири соҳаҳои таҳқиқотии шиносномаи ихтисоси 1.2 – Илмҳои компютерӣ ва информатика (1.2.8 – Моделсозии математикӣ, методҳои адабӣ ва комплекси барномаҳо) (соҳаи техникӣ) мебошад.

Саҳми шахсии доктараби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот аз иштироки мустақим дар интихоби мавзӯ, таҳлили адабиёти соҳавӣ, ҷамъоварӣ ва таснифи маълумоти таҷрибавӣ, таҳияи комплекси амсилаҳои концептуалӣ, математикӣ ва компютерӣ, идентификатсия ва верификатсияи афзори таҳқиқотӣ, таҳлили натиҷаҳои ҳисоббарорӣ, коркарди хулосаҳои ҷамъбасти, пешниҳоди тавсияҳои методӣ ва таҳияи матни диссертатсия ифода ёфтааст.

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Аз рӯи мавзӯи диссертатсионӣ 12 мақола нашр шудаанд. Аз онҳо 6 мақолаи илмӣ дар нашрияҳои аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда ва 6 фишурдамақола дар маводҳои конфронсҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ нашр гардидаанд. Илова бар ин, ду шаҳодатномаи ҳифзи ҳуқуқи муаллиф дар ин мавзӯ пешниҳод карда шудааст.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Рисолаи илмӣ аз муқаддима, се боб, хулоса ва рӯйхати адабиёт, ки аз 145 номгӯй иборат аст, таркиб ёфтааст. Мухтавои диссертатсия дар 150 саҳифа дарҷ гардидааст.

Бо дарназардошти гуфтаҳои болозикр, комиссияи экспертии шуро чунин мешуморад, ки таҳқиқоти диссертатсионии Абдуллозода Нарзулло Исҳоқ дар мавзуи «Пешгӯӣ намудани ҳодисаҳои экстремалии гидрологӣ ва интихоби усулҳои соҳилмустаҳкамкунӣ бо истифода аз моделҳои математикӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисоси 1.2. Илмҳои компютерӣ ва информатика (1.2.8. Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо) (соҳаи техникӣ) пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомномаи тартиби додани дараҷаҳои илмии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, қори муқаммалӣ илмию тахассусӣ махсуб меёбад. Таҳқиқоти мазкур мутобиқи самтҳои афзалиятноки пешрафти илмию техникӣ ва рақамикунонии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро гардида, ба рушди усулҳои амсиласозии математикӣ, системаҳои иттилоотӣ ва технологияҳои коркарди автоматии маълумот равона шудааст.

Ҳамаи натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада нава мебошанд. Навгонии илмии онҳо дар таҳияи асосҳои назариявӣ ва амалии оморасозии лоиҳаҳои иншоотҳои гидротехникӣ истифода мешавад. Натиҷаҳои пешниҳодшуда бо истифода аз усулҳои муосири таҳқиқу таҳлили илмӣ, ки дар пояи методологияи диди системавӣ ва концепсияи илмии таҳлили компютерӣ шакл гирифтаанд, ба даст омадаанд. Ин натиҷаҳо дар маҷмӯъ заминаи аз ҷиҳати илмӣ асоснокро барои тарҳрезӣ ва ҷорӣ намудани системаҳои автоматӣ дар соҳаи сохтмон, хусусан, барои сохтани саддҳои устувор дар асоси пешгӯӣ намудани сатҳи оби дарё фароҳам меоранд.

Диссертатсия бори аввал ба ҳимоя пешниҳод гардидааст. Автореферати он мазмуну мундариҷаи диссертатсияро дуруст инъикос мекунад, миқдори интишороти доғалаб барои ҳимоя басанда аст.

Мавзуи таҳқиқот, муҳтавои диссертатсия ва автореферат ба ихтисос, шиносномаи ихтисос ва соҳаи илме, ки аз рӯйи он ба шуро қабул, баррасӣ ва ҳимояи диссертатсияҳо иҷозат дода шудааст, мутобиқат мекунанд. Дар асарҳои ҷопшудаи доғалаб маводи диссертатсионӣ ба таври муқаммал дарҷ ёфтаанд. Талабот нисбат ба нашри натиҷаҳои асосии диссертатсия ва эътимоднокии онҳо иҷро шудааст.

Комиссияи эксперти пешниҳод мекунад, ки барои ташкили ҳимояи диссертатсияи Абдуллозода Нарзулло Исҳок мутахассисони зерин муқарризони расмӣ таъин карда шаванд:

- 1) Гулаҳмадзода Аминҷон Абдучаббор - доктори илмҳои техники аз рӯйи ихтисоси 05.09.07 – Гидравлика ва гидрологияи муҳандисӣ;
- 2) Ҳалимов Илҳом Исломович - дотсент, номзади илмҳои техники аз рӯйи ихтисоси 1.2.8 – Моделсозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо.

Муассисаи пешбари эҳтимолии диссертатсия Институти геология, сохтмонӣ ба заминчунбӣ тобовар ва сейсмологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои КОА ва ДМТ ва инчунин нашр ва паҳнкунии автореферат иҷозат дода шавад.

Раиси комиссия:

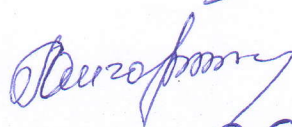
доктори илмҳои техники, профессор,
узви шуро

Қаландарбеков И.

Аъзои комиссия:

номзади илмҳои техники, дотсент

Холмуратов Т.Р.

номзади илмҳои техники, дотсент,
узви шуро

Қосимов И.Л.

Имзои Қаландарбеков И. ва Холмуратов Т.-ро тасдиқ мекунам.

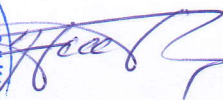
Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои
махсуси ДТТ ба номи академик
М.С. Осимӣ

Қодирзода Н.Х.

Имзои Қосимов И.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ

Шодихонзода Э.Ш.

15.09.26